

Dars rejasi: "Korrupsiya tushunchasining mohiyati, tarixiy ildizlari va jamiyatda namoyon bo'lishiga oid qarashlar tasnifi"

Mavzu: Korrupsiya tushunchasining mohiyati, tarixiy ildizlari va jamiyatda namoyon bo'lishiga oid qarashlar tasnifi

Dars vaqti: 1 soat 20 daqiqa

Maqsad:

- Korrupsiya tushunchasi va uning turlarini talaba va o'quvchilarga tushuntirish.
- Korrupsiya sabablarini, oqibatlarini, va uning ijtimoiy, iqtisodiy va siyosiy ta'sirini aniqlash.
- Korrupsiyaga qarshi kurashishning muhimligini va xalqaro tashkilotlarning roliga e'tibor qaratmoq.

Kutilayotgan natijalar:

- Talabalar korrupsiyaning mohiyatini, uning turlarini va oqibatlarini tushunishlari va talqin qilishlari kerak.
- Ularning xalqaro tashkilotlar (BMT, Jahon banki, Transparency International) va milliy qonunchilik doirasida korrupsiyaga oid bilimlari to'liqlashadi.
- Talabalar korrupsiyani o'lchash va uning sabablari, oqibatlari bilan bog'liq qonunchilik va amaliy tizimni bilishadi.
- Korrupsiyaga qarshi kurashishning turli mexanizmlari va usullarini muhokama qilishda faol qatnashadilar.

Metodlar:

1. **Ta'limiy suhbat (leksiya):** Korrupsiya tushunchasi, turlari, sabablari va oqibatlariga oid asosiy ma'lumotlar.
2. **Blits-so'rov:** Studentlarga tez-tez savollar berib, ularning bilimlarini tekshirish.
3. **Keys-stadi (masalalar va kazuilar):** Korrupsiyaga oid misollar va ularning yechimlarini muhokama qilish.
4. **Gruppaviy muhokama:** Mavzu bo'yicha kichik guruhlarda muhokamalar va chiqarilgan xulosalar.

5. **Amaliyotlar:** Amaliy mashg'ulotlar orqali korrupsiyaning sabablari va oqibatlariga bog'liq vaziyatlarni analiz qilish.

Foydalanadigan materiallar:

1. **Prezentatsiyalar:** Korrupsiya tushunchasi, turlari, sabablari va oqibatlari.
 2. **Qonun hujjatlari va xalqaro tashkilotlarning mavzuga doir tavsiyalari (BMT, Transparency International).**
 3. **Keys-stadilar:** Tarixiy va zamonaviy korrupsiya hodisalariga oid misollar.
 4. **Videolar:** Korrupsiyaga oid dokumental filmlar va tadqiqotlar (masalan, Transparency International'ning videolari).
 5. **Savol-javob materiallari:** Blitz-so'rov uchun savollar va javoblar.
-

Darsning qismlari:

1. Darsning kirish qismi (10 daqiq):

- **Dars maqsadi va kun tartibini taqdim etish.**
- **Kirish suhbat:** Korrupsiya tushunchasi haqida talaba va o'quvchilarning avvalgi bilimlarini aniqlash.
 - Savol: "Korrupsiya sizga qanday tushunishda?"
 - Yaqinlikni yaratish va har bir talaba fikr bildirishga da'vat etish.

2. Korrupsiya tushunchasi, turlari va sabablari (25 daqiq):

- **Korrupsiya tushunchasi va tarixiy ildizlari.**
 - Ommaviy ta'riflar (BMT, Jahon banki, Transparency International).
 - Korrupsiyaning umumiy ta'rifini berish.
 - Turli turlari: poraxo'rlik, lavozimni suiiste'mol qilish, o'zlashtirish, moliyaviy firibgarlik, davlat xaridlaridagi korrupsiya.
- **Korrupsiya turlari:**
 - Xususiy va davlat sektoridagi korrupsiya.
 - Davlat xizmatlaridagi korrupsiya.
- **Korrupsiya sabablari:**
 - Iqtisodiy, ijtimoiy, siyosiy va madaniy sabablar.
 - Sahifa: "Korrupsiyaga hissa qo'shadigan an'analar va urf-odatlar."

3. Korrupsiyaning oqibatlari (20 daqiqa):

- **Iqtisodiy oqibatlar:** Iqtisodiy rivojlanishga zarar keltiradi.
- **Ijtimoiy oqibatlar:** Ushbu holat jamiyatda ishonchni yo'qotishga olib keladi.
- **Siyosiy oqibatlar:** Siyosiy mustahkamlikka ta'sir qilishi.
- **Ekologik oqibatlar:** Tabiatni himoya qilishning kamayishi.
- **Korrupsiya va rivojlanish:** Rivojlanayotgan davlatlarda korrupsiyaning salbiy ta'siri.

4. Korrupsiyani o'lchash (15 daqiqa):

- **Korrupsiyaga qarshi kurashish usullari.**
 - Halqaro tashkilotlar tomonidan korrupsiyani o'lchash va monitoring qilish.
 - Boshqa davlatlarda korrupsiyaga qarshi qanday amaliy usullar qo'llaniladi?
- **Amaliyot:** Korrupsiyani aniqlash va o'lchash bo'yicha tadqiqotlar va ularning ishlatilishiga oid guruhdagi ish.

5. Blits-so'rov va yoki keys-stadi (15 daqiqa):

- **Blits-so'rov:**
 - "Korrupsiyaning 5 turini sanab bering."
 - "Korrupsiyaning iqtisodiy oqibatlarini izohlang."
 - "Korrupsiyaga qarshi kurashishning qanday usullari bor?"
- **Keys-stadi:**
 - Korrupsiya holati va uning yechimini muhokama qilish.
 - Masalan, aniq davlat yoki jamiyatda korrupsiya masalasiga oid misol keltirish va talabalarni uni hal qilishga chaqirish.

6. Gruppaviy muhokama va xulosalar (10 daqiqa):

- **Guruhlar orasida muhokama:** Korrupsiyaga qarshi kurashishning turli mexanizmlarini tanlash.
- **Xulosalar:** Talabalarining oliy xulosalari, nazariy bilimlardan amaliy fikrlarga.

7. Darsni yakunlash (5 daqiqa):

- **Savol-javob sessiyasi:** Studentlardan savollar olish va olingan bilimlarini yodda tutish.

- **Darsning quloqqa kirishi va quyi nuqtalarga e'tibor qaratish.**
 - **Uyga vazifa:** Korrupsiyaga oid maqola yozish yoki kelgusi darsga tayyorgarlik.
-

Qisqacha xulosa:

Korrupsiyaga qarshi kurashish bo'yicha bu dars talabalarga korrupsiya tushunchasini to'liq tushunishga, uning turlari va sabablarini aniqlashga, shuningdek korrupsiyaning ijtimoiy, iqtisodiy va siyosiy oqibatlari bilan tanishishga yordam beradi. Dars interaktiv bo'lib, talabalarni fikrlashga va korrupsiyaga qarshi kurashish strategiyalarini ishlab chiqishga da'vat etadi.